

Öğretmen Performans Değerlendirme Envanteri (ÖPDE)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). Öğretmen Performans Değerlendirme Envanteri (ÖPDE). Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=27137>

Özet

Öğretmen Performans Değerlendirme Envanteri (ÖPDE), öğretmenlerin mesleki yeterliliklerini sistematik ve çok boyutlu bir şekilde değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçektir. 23 maddeden ve üç temel alt boyuttan oluşan bu envanter, öğretmenlerin performansın üç kritik alanda ölçmektedir: **Alan Bilgisi**, **Öğretim Becerileri** ve **İletişim Becerileri**. Ölçeğin geliştirilme çabasının, yüksek düzeyde geçerlik ve güvenilirlik katsayıları ile sonuçlanması olup, eğitim bilimleri alanında öğretmen değerlendirme için sağlam bir araç sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Öğretmen performans, performans değerlendirme, eğitim psikolojisi, öğretim becerileri, iletişim becerileri, geçerlik, güvenilirlik.

Yazarlar

Recep Koçak

Amaç

Öğretmen Performans Değerlendirme Envanteri (ÖPDE), öğretmenlerin mesleki rollerini yerine getirirken sergiledikleri performans objektif kriterlere dayanarak ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, özellikle öğretmenlerin sahip olması gereken teorik bilgi düzeyini, bu bilgiyi sınıf ortamında uygulamaya dökme yeteneğini ve öğrencilerle kurdukları pedagojik etkileşim kalitesini belirlemeyi hedefler.

Bu envanterin temel amacı, öğretmenlerin güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerini ortaya koyarak, hem bireysel mesleki gelişim planlamasına katkıda bulunmak hem de eğitim kurumlarında daha etkili bir personel yönetimi ve değerlendirme süreci oluşturulmasını sağlamaktır. ÖPDE, eğitim kalitesinin artırılmasına yönelik somut veriler sağlamaktadır.

Yapı

ÖPDE, öğretmen performansın ölçen çok boyutlu bir yapıyı temsil etmektedir. Ölçek, toplam 23 maddeden oluşmakta ve öğretmen yeterliliğini kapsayan 3 ana faktör altında toplanmaktadır. Bu faktörler, bir öğretmenden beklenen temel yetkinlik alanlarını kapsamaktadır ve her bir faktör, ilgili davranışsal göstergelerle tanımlanmıştır.

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, bir öğretmenin sınıf içi ve sınıf dışı tüm mesleki faaliyetlerini kapsayan **Öğretmen Performans** kavramıdır. Bu yapı, ana yapıdaki alt boyutlar aracılığıyla detaylandırılmıştır:

Alan Bilgisi (5 Madde): Öğretmenin kendi alanına ne kadar hâkim olduğunu, bilgili ve yetkin bir duru sergileyip sergilemediğini değerlendirir.

Öğretim Becerileri (10 Madde): Öğretmenin konular öğrencilerin bilişsel seviyelerine uygun, anlaşılır bir dil ve etkili bir ses tonuyla aktarma yeteneğini ve dersi yönetme becerisini ölçer.

İletişim Becerileri (8 Madde): Öğretmenin öğrencilerle kurduğu ilişkinin kalitesini, güler yüzlü, sıcak ve samimi yaklaşımı sayesinde öğrencilerin kendilerini rahat hissedip hissetmediklerini değerlendirir. Bu boyut aynı zamanda rehberlik yönünü de içerir.

Geçerlik

ÖPDE'nin yapısal geçerliğini incelemek amacıyla gerçekleştirilen faktör analizi çalışmalarıında, veri setinin faktörleştirme için uygunluğu yüksek düzeyde doğrulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda elde edilen istatistiksel bulgular şunlardır:

Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) Örneklem Yeterliliği Katsayısı: KMO değeri **.98** olarak hesaplanmıştır. Bu değer, verilerin faktör analizi için mükemmel düzeyde uygun olduğunu göstermektedir.

Bartlett Küresellik Testi: Bartlett testi sonucu (Ki Kare = 45414, $p < .001$) istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu sonuç, değişkenler arasındaki korelasyon matrisinin birim matris olmadığını ve faktör analizinin uygulanabilirliğini güçlü bir şekilde desteklemektedir.

Bu yüksek geçerlik göstergeleri, ÖPDE'nin teorik olarak tanımlanan üç alt boyutlu yapıya başarılı bir şekilde ölçtüğünü kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Öğretmen Performans Değerlendirme Envanteri'nin iç tutarlılık güvenirlik katsayıları oldukça yüksek çıkmıştır. Bu durum, ölçeğin maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü göstermektedir.

Ölçeğin genel güvenilirlik analizinde elde edilen katsayılar:

Genel Cronbach Alfa Katsayısı: .97

Guttman Katsayısı: .93

Yarımlama Güvenirliği (Split-Half): Birinci yarı için .94, ikinci yarı için .95

Alt boyutlar bazında iç tutarlılık katsayıları da yüksek düzeydedir:

Alan Bilgisi alt boyutu için Cronbach Alfa: .92

Öğretim Becerileri alt boyutu için Cronbach Alfa: .93

İletişim Becerileri (Öğrenci İlişkileri, Rehberlik) alt boyutu için Cronbach Alfa: .95

Faktör Analizi

ÖPDE'nin geliştirilmesi sürecinde yapılan temel bileşenler analizi ve doğrulayıcı faktör analizi çalışmaları, ölçeğin **üç temel alt boyuttan** oluştuğunu ortaya koymuştur. Bu faktör yapısı, öğretmen performansının sadece tek bir genel beceriden ibaret olmadığını, aksine bilişsel (Alan Bilgisi), pedagojik (Öğretim Becerileri) ve sosyo-duygusal (İletişim Becerileri) yetkinliklerin birleşimi olduğunu desteklemektedir.

Toplam 23 maddeden oluşan bu yapı, istatistiksel olarak güçlü bir ayrımcılık gücüne sahiptir. Faktör yüklerinin yüksek olması, her bir maddenin kendi alt boyutunu temsil etmede etkili olduğunu göstermiş, böylece ölçeğin kuramsal çerçevesine uygun ve sağlam bir faktör yapısı elde edilmiştir.

Envanter

Test Türü: Geliştirme (Performans Değerlendirme Envanteri)

Format: Kendini Değerlendirme veya Gözlemci Değerlendirme formatına uygun 23 maddelik envanter.

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Öğretmenler (Performansları değerlendirilenler).

Yaş Grubu: Yetkinler (Öğretmenlik mesleğini icra edenler).

Popülasyon Detayları: İlköğretim ve ortaöğretim kademelerinde görev yapan öğretmenler üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmıştır.

Test Metodolojisi: 5'li Likert Ölçeği kullanılarak derecelendirme (1= Kötü (zayıf) - 5=Pekiyi).

Anahtar Kelimeler

Eğitimde ölçme, faktör analizi, KMO, pedagojik formasyon, öğretmen yeterlilikleri, eğitim bilimi, Likert ölçeği.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Bağı Kuruluş E-posta Adresleri: srecepkocak@hotmail.com

Yayın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı?

Öğretmen Performans Değerlendirme Envanteri (ÖPDE), 2006 yılında Recep Koçak tarafından akademik bir çalışmada kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanım izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Orijinal makaleye aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: kuyeb.com.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: ogretmen-performans-degerlendirme-envanteri-opde-toad.pdf

Referanslar

Koçak, R. (2006). Öğretmen Performans Değerlendirme Envanteri (ÖPDE) geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(3), 779-808.

Öğretmen Performans Değerlendirme Envanteri (ÖPDE) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Alan Bilgisi (5 m): Alanına hâkim bilgili bir öğretmen.

Öğretim Becerileri (10 m): Konuları öğrencilerin seviyesine inerek, anlaşılır bir dil ve ses tonuyla anlatıyor.

İletişim Becerileri (8 m): Güler yüzlü sıcak ve samimi davranışları için yanında öğrenciler kendini rahat hissediyor.